

RREGULLORE
Nr.1, datë 16.3.2004

PËR KUSHTET E PËRPUNIMIT INDUSTRIAL TË DUHANIT

Në mbështetje të nenit 119 të Kushtetutës dhe të nenit 16 të ligjit nr.8691, datë 16.11.2000 “Për prodhimin dhe tregtimin e duhanit dhe të cigareve”, i ndryshuar, Ministri i Bujqësisë dhe i Ushqimit nxjerr këtë rregullore:

I. HYRJE

Në bazë të nenit 16 të ligjit nr.8691, datë 16.11.2000, duhani nga përpunuesi tregtohet i manipuluar, sipas cilësive, në dengje industriale dhe i fermentuar. Të gjitha këto procese duhet t'i nënshtrohen disa kushteve teknologjike, të cilat përcaktohen në këtë rregullore dhe i përmbahen standardeve shqiptare.

II. PËRKUFIZIME

1. Me tonge do të kuptojmë një sasi duhani prej 20-29 kg në formë kuboidi i ambalazhuar me çulle, lidhja e së cilës bëhet me sixhim në formë gërshëre.

2. Çulla është ambalazh prej gjineshtre dhe letre që shërben për lidhjen e tonges.

3. Juta është pëlhurë e trashë që përdoret për ambalazhimin e tonges.

4. Zhuk është lloj xunkthi që përdoret për ambalazhimin e tonges.

III. GRUMBULLIMI DHE MANIPULIMI I DUHANEVE

Manipulimi tregtar i duhaneve ka për qëllim që të përgatisë duhanin gjeth si mall të gatshëm për tregtim.

Kushti kryesor për realizimin e manipulimit është arritja e lagështisë optimale të duhanit, e cila duhet të jetë 14-17% në të gjithë masën e duhanit.

Manipulimi tregtar i duhaneve është vazhdimi i manipulimit bujqësor, në mënyrë që çdo deng të përfaqësojë një klasë të vetme homogjene. Që harmonizimi i duhaneve të bëhet i plotë duhet që shfletosja të fillojë kur të jetë grumbulluar mbi 80% e prodhimit.

A. KLASIFIKIMI I DUHANEVE

Klasifikimi i duhaneve është një moment i rëndësishëm i procesit të manipulimit dhe kryhet në repartet e shfletosjes. Ky proces kryhet me dorë ose i mekanizuar.

Repartet e shfletosjes duhet të furnizohen me duhane me lagështi normale 14-17% dhe në mënyrë proporcionale, duke ruajtur raportin:

- e duarve,
- e ngjyrave,
- e cilësive të duhaneve.

Klasifikimi i duhaneve bëhet:

- në 4 (katër) cilësi, sipas treguesve dhe karakteristikave përkatëse;
- me përzierje klasash, si: I-II, I-III, II-IV.

Klasifikimi i duhanit në 4 cilësi është i përcaktuar për çdo lloj duhani në S SH 1421-88.

Gjethet që përmbajnë lagështi mbi atë normale ndahen veç nga të tjerat. Po kështu veprohet edhe për gjethet e infektuara nga myku dhe ato të xhamëzuara.

Gjethet e ndara në klasa harmonizohen dhe kalojnë në presa për t'u bërë tonga.

B. MANIPULIMI I DUHANEVE NË TONGA

Manipulimi i duhaneve orientale bëhet me sistemin e tongave industriale. Vendosja e duhaneve në tonga duhet të jetë e tillë që presimi të formojë shtresë. Po kështu presimi duhet të jetë i tillë që tonga të ketë peshën dhe përmasat e përcaktuara në S SH 3940-87.

Manipulimi i duhaneve "Virginia" dhe "Burlej" bëhet me sistemin e tongave dhe me sistemin tufë-varg sipas S SH 3940-87.

C. AMBALAZHIMI

Tongat e duhaneve pas procesit të presimit vishen me çulla nga të katër anët e ngushta. Në të dy anët e gjera vihen nga dy letra të ngjyrosura me gjatësi 90 cm dhe gjerësi 65 cm. Tongat lidhen në formë rombi, me spango të trashë.

Për kërkesa të veçanta bëhet ambalazhimi në të gjitha anët e dengut me zhuke, gjineshtër ose jutë.

D. ETIKETIMI

Tongës i vendoset një etiketë ku shënohet:

- cilësia e duhanit,
- lloji i duhanit,
- rajoni i prodhimit,
- data e prodhimit.

IV. FERMENTIMI I DUHANEVE

Fermentimi është një proces biokimik i domosdoshëm për ta kthyer duhanin në produkt të gatshëm për konsum.

Fermentimi i duhaneve bëhet në 2 mënyra:

- fermentimi natyral, i cili zhvillohet në një periudhë të caktuar të vitit, kur krijohen kushte të përshtatshme klimaterike për ecurinë e proceseve të fermentimit;
- fermentimi artificial i duhaneve, i cili bëhet në çdo stinë të vitit në dhoma ose instalime të posaçme në të cilat krijohen kushte të përshtatshme temperature dhe lagështie, për kryerjen e drejtë të proceseve të fermentimit.

Duhanet e cilësive të larta fermentohen në regjimin me temperaturë të ajrit 40°C dhe lagështi relative të ajrit 55-65%.

Duhanet e cilësive të ulta fermentohen në regjimin me temperaturë 55°C dhe lagështi relative të ajrit 70-75%.

Gjatë fermentimit, duhani pëson disa ndryshime, të cilat pasqyrohen në:

- a) barazimin e ngjyrave të gjetheve;
- b) përmirësimin e aromës karakteristike për llojin;
- c) rritjen e djegshmërisë;
- d) rritjen e elasticitetit;
- e) zvogëlimin e aftësisë thithëse të lagështisë.

Kontrolli i treguesve fiziko-kimikë për duhanet e fermentuara bëhet sipas:

- S SH 1561:1987 “Duhan, marrja e mostrës”;
- S SH 1561-1 : 1987 “Duhan, përcaktimi i lagështisë”;
- S SH 1561-2 :1987 “Duhan, përcaktimi i hirit”;
- S SH 1561-3 :1987 “Duhan, përcaktimi i shkallës së fermentimit”.

V. RUAJTJA E DUHANEVE PAS PROCESIT TË FERMENTIMIT

Kur mbaron përfundimisht fermentimi d.m.th. kur temperatura e tongës barazohet me atë të ambientit dhe lagështia e duhanit është normale, tongat e duhanit kontrollohen një për një, shtrëngohen mirë dhe 48 orë nga përfundimi i procesit të fermentimit bëhet peshimi i duhaneve dhe rietiketimi.

Duhanet që kanë përfunduar procesin e fermentimit ruhen në depo të përshtatshme me temperaturë 16-20 °C dhe lagështi relative 65-70%.

Dengjet e duhanit të së njëjtës cilësi dhe lloj (partitë e duhanit) vendosen në depo, 7 dengje dhe lidhje njëri mbi tjetrin, mbi skara dërrase.

Tongat vendosen me kujdes që të mbulojnë njëra-tjetrën dhe rreshtat të jenë afër, duke mos lënë hapësira të mëdha për qarkullimin e ajrit. Çdo 10-15 ditë ato kontrollohen dhe u ndërrohet pozicioni, duke i kthyer mbrapsht.

Gjatë kësaj periudhe, te duhanet zhvillohen shumë ngadalë disa procese fermentimi, si:

- kthjellohet ngjyra;
- shtohet shkëlqyeshmëria;
- përmirësohet djegia;
- përmirësohet shija;
- përmirësohet aroma.

Këto procese ndikojnë në formimin e plotë të shijes së tij.

Periudha pas fermentimit ndikon në drejtim të përmirësimit të cilësisë vetëm për një kohë të caktuar. Pas kësaj, duhanet humbasin gradualisht vetitë e tyre konsumative. Për duhanet e mira dhe me përmbajtje kjo periudhë zgjat 1-3 vjet, ndërsa për duhanet e dobëta dhe pa përmbajtje vetëm 2 vjet.

VI. TRANSPORTIMI I DUHANIT TË PËRPUNUAR

Transporti i partive të duhanit nga fabrikat e fermentimit bëhet me mjete të mbyllura, të siguruara, të pashoqëruara me mallra të tjera që mund të ndikojnë në cilësinë e duhaneve.

Gjatë transportimit partitë e duhaneve shoqërohen me fletëshoqërimi, e cila përmban të dhëna për:

- llojin e duhanit;
- përqindjen mesatare të lagështisë;
- treguesin e oksigjenit;
- numrin e dengjeve;
- peshën e tyre.

Kjo fletëshoqërimi bëhet në 2 kopje, nga të cilat njëra shoqëron partinë e duhanit, ndërsa tjetra qëndron në fabrikën ku është kryer përpunimi.

Kjo rregullore hyn në fuqi menjëherë.

MINISTRI I BUJQËSISË DHE I USHQIMIT
Agron Duka